

הבעיה עם איזור הנוחות בין ניהול הסכסוך לצמצום הסכסוך

ד"ר עומר עינב

"לא, אני רוצה כן לומר מה התפיסה שלי, התפיסה שלי בהקשר הזה זה לצמצם את הסכסוך. אנחנו לא נפתור... אבל איפה שאפשר יותר מעברים, יותר איכות חיים, יותר ביזנס, יותר תעשייה – נעשה." את הדברים אמר ראש הממשלה נפתלי בנט בראיון לעמית סגל בחדשות 12 ערב כניסתו לתפקיד ביוני 2021. זו הייתה אמירה, קצרה, אגבית, שכמעט נשמטה, בשולי ראיון שעסק בהמון סוגיות אחרות שעל הפרק. למעשה הוא כלל לא נשאל על תפיסתו לגבי הסכסוך, ונאלץ להתעקש לשרבב אותה אגב קוצר הסבלנות של מראיינו לנושא.

בכך ניסה בנט להתבדל מגישת קודמו, בנימין נתניהו, ניהול הסכסוך. להביא בשורה חדשה, מרעננת. השימוש בצמצום הסכסוך, גישה וטרמינולוגיה שהוחדרה לשיח הציבורי על ידי ד"ר מיכה גודמן, היא הכלי המיתוגי שדרוש כדי לנסות להגדיר מחדש את מדיניותה של ישראל ביחס לנושא בו היא מאוד לא רוצה, אך חייבת לעסוק. ההבדלים בין שתי הגישות אינם רבים, יש שיאמרו כמעט לא קיימים. שתיהן מהדהדות מצב תודעתי של דחייה והדחקה, בניסיון להתעלם ממציאות במקום לנסות לשנות אותה. בנייר הזה נעמוד על טיבן, ננסה להבין את השוני ביניהן ולהעריך מה התוחלת שלהן.

ניהול הסכסוך

הפרט החשוב שצריך לדעת על גישת ניהול הסכסוך היא שאין מדיניות כזו באופן רשמי. האיש שמזוהה עימה יותר מכולם, נתניהו, לא השתמש במונח הזה בהתבטאויות רשמיות. הוא פשוט השתרש לאחר שנים ארוכות של מה שמקובל לכנות סטטוס קוו. ההיגיון הבסיסי שמכתיב את המדיניות הוא שלא ניתן להגיע להסדר עם הפלסטינים, הקמת מדינה פלסטינית היא נגד האינטרס הישראלי ולכן צריך לשמר את המצב הקיים: מצד אחד לא לנהל משא ומתן מדיני ומצד שני להישמר מגלישה לאלימות קטלנית מדי בהיקפה ואופייה; לשתף פעולה עם הרשות הפלסטינית בגדה המערבית, אבל להחליש אותה כפרטנר מדיני ולבצר את חמאס כפרטנר במקביל; להיטיב עם האזרחים הפלסטינים כשאפשר, ולהדק את הכיבוש כשצריך.

נתניהו קיבל ירושה נוחה לצרכיו. בגדה המערבית שרר שקט יחסי, בשנים ראשונות של שיתוף פעולה ביטחוני הדוק בין ישראל לכוחות הביטחון הפלסטינים, לאחר שנות האינתיפאדה השנייה. לאורך כל כהונתו הארוכה השקט הזה כמעט ולא הופר, במה שבדיעבד היה לתקופה הרגועה ביותר מבחינת אלימות בגדה המערבית. ניסיונות לבצע

ולא הופר, במה שבדיעבד היה לתקופה הרגועה ביותר מבחינת אלימות בגדה המערבית. ניסיונות לבצע פיגועים לא פסקו (ובגל האלימות ב-2015-2016 רשמו מספר גבוה של הצלחות), אך המוטיבציה וההיקף פחתו בתמונה הכוללת. ברצועת עזה, כשלוש וחצי שנים לאחר ההתנתקות, שנתיים של שלטון חמאס וחודשים ספורים לאחר מבצע עופרת יצוקה, עם כניסתו של נתניהו לתפקיד גם שרר שקט יחסי. ב-12 שנותיו כראש ממשלה, מול שלטון אויב עוין שיורה ללא הפסקה על ישראל, נתניהו הסתפק במבצע קרקעי אחד (צוק איתן), שני מבצעים אוויריים (עמוד ענן ושומר החומות) ועוד תקיפות נקודתיות רבות בימי קרב שונים. במקביל הוא הקפיד לשאת ולתת בעקיפין עם חמאס ולהעביר לתנועה כסף מגורמים זרים באופן שוטף.

**לא זאת בלבד שהסוגיה
הפלסטינית נדחקה לשולי
סדר היום בישראל
ובקהילה הבינלאומית,
דומה כי ישראל קיבלה
דיבידנדים על מדיניותה.
הסכמי אברהם לנרמול
היחסים עם איחוד
האמירויות ועם מדינות
נוספות נתנו תמריץ
לתפיסת ניהול הסכסוך**

במונחים של הסכסוך, מדובר בשקט ממושך, אולי תקדימי. היו לכך מספר סיבות: הטלטלה בעולם הערבי, שגם הסיטה את העיניים של הקהילה הבינלאומית מהסוגיה הפלסטינית וגם העלתה חששות אמיתיים לגבי הקמת מדינה פלסטינית נחשלת; ארצות הברית בתקופת הנשיא ברק אובמה מיקדה את מדיניות החוץ במזרח הרחוק על חשבון המזרח התיכון, ובתקופת מחליפו דונלד טראמפ התעלמה כמעט לחלוטין מקיומם המדיני של הפלסטינים; הפלסטינים בגדה לא רצו לחזור לימי האינתיפאדה השנייה; וצה"ל ושב"כ נקטו פעילות שיבוש וסיכול טרור אפקטיבית.

לא זאת בלבד שהסוגיה הפלסטינית נדחקה לשולי סדר היום בישראל ובקהילה הבינלאומית, דומה כי ישראל קיבלה דיבידנדים על מדיניותה. הסכמי אברהם לנרמול היחסים עם איחוד האמירויות ועם מדינות נוספות נתנו תמריץ לתפיסת ניהול הסכסוך, כהוכחה לכך שבניגוד למה שמקובל היה לחשוב – היחסים עם העולם הערבי אינם תלויים באופן מוחלט בפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני. הדבר מתיישב עם גישת

השלום הכלכלי, אותה קידם נתניהו עוד לפני היבחרו לקדנציה שנייה במשרד ראש הממשלה. "בעשור האחרון", כתב ד"ר דורון מצא, מתומכי גישת השלום הכלכלי, "במסגרת פרדיגמת ניהול הסכסוך, התמודדה ישראל היטב עם פוטנציאל ההיזק הפלסטיני באמצעות תפישה אופרטיבית חדשה-ישנה של "שיתוף פעולה בין יריבים", אשר במסגרתו איפשרה ישראל לפלסטינים ביו"ש ניהול עצמי אוטונומי, תמורת שיתוף פעולה ביטחוני. לכך נלווה מאמץ לחזק את היציבות על ידי שיפור איכות החיים של הפלסטינים, שנשען על הגדלת אפשרויות התעסוקה שלהם בישראל".

נמצאו גם צידוקים, בעיקר ביטחוניים, לגישה הזו. למשל, תחת הכותרת "בשבחו של ניהול הסכסוך", כתב ב-2018 אל"מ (מיל.) ערן לרמן, סגן נשיא מכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון: "בעיצומם של אירועים אלימים קל להתפתות לחיפוש "פתרונות" לבעיה הפלסטינית באמצעות פעולה צבאית דרסטית, או באמצעות ויתורים לא פחות דרמטיים.

אך בהתחשב באירועי התקופה האחרונה, כמו גם בטבעם הבלתי צפוי של האירועים באזור, נראה דווקא הגיוני לדבוק ב"ניהול הסכסוך" ובהסכמים חלקיים. אין זו בחירה פחדנית של מנהיגים פוליטיים, אלא בחירה הגיונית בנסיבות חסרות היגיון כאשר האיום האיראני מרחף מעל עתידה של ישראל. לסבלנות יש יתרונות משלה".

כן, התגבשה תמונת המציאות האופטימלית למצדדי ניהול הסכסוך: ישראל לא צריכה לשאת ולתת עם הפלסטינים על מדינה, או למעשה על דבר. מדי פעם לתת מהלומות צבאיות כשצריך, לא חזקות מדי. מדי פעם לתת תמריצים כלכליים, באופן מבוקר. בינתיים העולם הערבי, הנפעם מהעוצמה הרכה של אומת הסטארט אפ, מידפק על דלתה של ישראל ורוצה להדק את היחסים, כי עם כל הכבוד יש דברים חשובים יותר מהפלסטינים. לרגע אפילו ארצות הברית תגמלה את ישראל כשהניחה על השולחן את תכנית טראמפ, שמשמעותה סיפוח כל ההתנחלויות וניתוח פרדיגמת שתי המדינות כפי שהתעצבה מאז ימי אוסלו (עם חתימת הסכמי אברהם ולאחר חילופי השלטון בווינגטון התכנית למעשה נגנזה). אפשר להכתיר את המצב המתואר כהצלחתו המדינית הגדולה ביותר של נתניהו, כאשר הצליח לממש באופן מלא את חזונו להותיר את הפלסטינים במצב מקובע מתחת לסף המדינה ומעל תהום האלימות. אפשר כמעט לשגות באשליה שנמצאה הנוסחה המנצחת. רק כמעט.

צמצום הסכסוך

יש הרבה בעיות עם ניהול הסכסוך, עבור זרמים מכל הספקטרום הפוליטי. אנחנו נתמקד במיינסטרים. במרכז הישראלי, במובנו הרחב ביותר. לציבור מצביעי המרכז, שבמציאות הפוליטית הנוכחית נמתח אותו ממפלגת ימינה, דרך תקווה חדשה, כחול לבן ועד יש עתיד, לא בהכרח נוח עם העמימות שאופפת את מדיניותה של ישראל ביחס לפלסטינים.

אנחנו יודעים מהסקרים לאורך השנים שרוב הציבור בישראל, ובכלל זה במרכז, מעוניין בחלוקת הארץ. זה תלוי בתכנית, בהקשר, בהיתכנות, אבל עקרונית מדובר בתמיכה בהיפרדות מהפלסטינים, או אולי יותר נכון לומר בהתנגדות למדינה אחת בין הירדן לים. למרבה הצער האינתיפאדה השנייה גרמה לחלק ניכר מתומכי פיתרון שתי המדינות לסגת מאמונתם בו ולחשוב כי איננו אפשרי יותר, בעתיד הקרוב או בכלל. הם לא חשים בנוח עם המציאות בגדה המערבית, אך גם לא רואים מוצא אחר. הקושי לפתור את הסתירה הזו הוביל לייאוש מסוים והדחקה ציבורית של הסכסוך, כנושא שאין תוחלת לעיסוק בו. ודאי כאשר ממשלת ישראל בראשותו של נתניהו התקשתה לדברר את החזון שלה. מסובך לשווק מדיניות "אל תעשה", או כמו שניסח את זה ג'ורג' קוסטנזה בסיינפלד: "A show about nothing".

לריק הרעיוני-שיווקי הזה נכנס ד"ר מיכה גודמן בספרו מלכוד 67 (כנרת זמורה ביתן דביר, 2017). הוא הבין את ההכרח לתת מצע אינטלקטואלי, אידאולוגי, למדיניות שישראל בחרה בה. הוא לא סבור שניהול הסכסוך הוא רצוי, מכיוון שאין בו חזון, והוא מבין את הצורך להציג תכלית, משהו לשאוף אליו כרעיון מארגן. "אנחנו ממולכדים. הפעולה שמחלצת אותנו מהבעיה היא פעולה שמעמיקה את הבעיה. נסיגה מהשטחים תמיר את הבעיה הדמוגרפית בבעיה

הגיאוגרפית. ואילו המשך הנוכחות בשטחים יבטל את האיום הגיאוגרפי אבל יותר את האיום הדמוגרפי. הפעולה שמסירה איום קטלני אחד ממירה אותו באיום קטלני לא פחות. זהו מלכוד 67. החשיבה שלנו תהיה פרודוקטיבית יותר אם נפסיק להגדיר את המצב כ"בעיה" ונתחיל להגדיר אותו כ"מלכוד". מדוע? משום שבעיות יש לפתור, ולבעיה הזאת אין פתרון. למלכוד לעומת זאת אין פתרון. ממלכוד יש להיחלץ – ומאוד יכול להיות שגם ממלכוד 67 ניתן להיחלץ".

גודמן לא רוצה לסיים את הסכסוך, אבל גם חושב שלא צריך להמשיך לנהל אותו. הוא למעשה מקבל את עקרונות התפיסה השמרנית של ניהול הסכסוך, של הימנעות מדיכטומיות ומהגדרות טוטאליות של מצבי סיום, אלא שזה לא מספיק לשיטתו: "מרבית הישראלים איבדו את הוודאות שלהם, וזה קרה דווקא בנושא שבמשך שנים היה הנושא הבוהר ביותר בכל הוויכוחים שלהם. את הוודאות החליפה מבוכה. זאת מבוכה שמנוסחת במלכוד פשוט: אם נישאר בשטחים, נסכן את העתיד שלנו, ואם נצא מהשטחים, נסכן את העתיד שלנו. אז מה עושים? לא יודעים. קריסת הוודאות יצרה מרחב רעיוני חדש... מבוכה יכולה להוביל לשיתוק, אך לא בהכרח. באותה מידה היא יכולה להוביל לחשיבה חדשה ולפעולה חדשה... למעשה, זהו המאפיין המרכזי של איש המרכז: הוא לא מציע עמדת ביניים ביחס לסכסוך, הוא פשוט לא עוסק יותר בסכסוך. לדממה של המרכז יש השלכות הרות גורל. הדממה הזו מותירה את השיחה על עתיד השטחים בידיים של הימין הקשה ושל השמאל הקשה, וכתוצאה מכך התקבעה האמונה שלפיה יש שתי אפשרויות בלבד: סיום הסכסוך או ניהול הסכסוך. ממבט ראשון, שני הצדדים צודקים: לא ניתן כיום לסיים את הסכסוך, אך גם לא ניתן להנציח את המצב הקיים. ממבט שני, שניהם גם טועים: שתי האפשרויות הללו אינן האופציות היחידות. הדיכטומיה הזאת היא דיכטומיה כוזבת. את דרך האמצע היינו צריכים לשמוע מהמרכז, אבל המרכז, כאמור, שותק, הוא אדיש, הוא מתעסק בנושאים אחרים".

הוא מציע לצמצם את הסכסוך. לא לחפש דיכטומיה ופתרונות שבהכרח לא ירצו את שני הצדדים, אלא לקדם את מה שמסכימים עליו, מימין ומשמאל (חלילה לא ישראל והפלסטינים, הפלסטינים הם חלק משני בסיפור הזה), ולפעול לשיפור מצבם של הפלסטינים תוך שמירה

על האינטרסים הביטחוניים של מדינת ישראל. גישת צמצום הסכסוך מאת גודמן הייתה גלים כאשר הספר יצא לאור. הוא זכה לתגובה ארוכה וביקורתית מראש הממשלה לשעבר אהוד ברק, בין היתר. בנוסף נמתחה ביקורת חריפה מכיוון חוגים אינטלקטואלים בעיקר, בשמאל.

גודמן הפך למנטור, רועה רעיוני עבור רבים, בעיקר במרחבי המרכז-ימין בישראל. הוא נפגש תכופות עם פוליטיקאים, אחד מהם הוא ראש הממשלה בנט. את חוסר הנוחות שחש אותו ציבור מיואש, הוא הצליח להפיג

ישנה זחיחות מסוימת בהנחה שישראל שולטת במצב, ויכולה להכיל כל התפתחות בתנאי שתשמר את מצב הביניים, את הסטטוס-קוו. זו נשענת על ההיסטוריה, על שתי האינתיפאדות שהיו ומבצעים צבאיים עתיים. אלא שההיסטוריה לא חוזרת על עצמה. כיצד ניתן לדעת שההתפרצות האלימה הבאה - זו שתבוא לפי כמעט כל הערכה מקצועית - לא תשנה כליל את האיזונים הקיימים כיום?

במידת מה באמצעות הנוסחה שרקח. יש נימוק, יש היגיון ויש חזון. ישראל ניהלה עד עכשיו סכסוך, וכעת עליה לפעול כדי לצמצם אותו. זרם התודעה המפוזר הפך למשנה סדורה.

פועל יוצא של פעילותו האינטלקטואלית הציבורית של גודמן היה הקמת "היוזמה לצמצום הסכסוך". התנועה שמה לה למטרה לפעול במרחב הפוליטי והציבורי לקידום רעיון צמצום הסכסוך מבית מדרשו של גודמן. היא פועלת בשיטה של גיוס המונים ושל הצבעות דמוקרטיות בקרב חבריה, שמחליטים אילו צעדי מדיניות הם מעוניינים לקדם. עד כה היוזמה הצליחה לקדם החלטות ממשלה כמו החלטה 189 להגדלת מכסת היתרי העבודה לפלסטינים בענף הבנייה בכ-15,000 אשרות, וקידום מהלך למתן חיסון קורונה ל-100,000 פועלים פלסטינים במועסקים בישראל. הוקמה גם שדולה בכנסת, ויש פעילות פרלמנטרית וחץ-פרלמנטרית ענפה לקידום סדר היום לצמצום הסכסוך. עוד לא מדובר בתנועת המונים בשלב הזה, אם כי יש לה הד לא-מבוטל בתיבת התהודה התקשורתית-פוליטית-אינטלקטואלית.

הבעיה

המשותף לניהול וצמצום הסכסוך הוא ההנחה המוצהרת שישראל צריכה להמשיך לשלוט על הפלסטינים. זו הבעיה השורשית בגישות האלה. כי גם אם יש נימוקים כבדי משקל בעד, הרי ששתיהן מתעלמות לחלוטין מהשלכות המציאות הזו ומשבריריותה. שתיהן מתקיימות במרחב תודעתי כמעט מיסטי, שמאפשר להן להניח שהזמן יכול להפיג מתחים, להעלים בעיות ולנרמל קשיים ממשיים. הן מחפשות דרך פעולה קלה ויעילה במקום בו בהכרח נדרשות הכרעות לא נוחות.

כדאי להזכיר את המוסכמה הבסיסית שעליה צריכה להיות מונחת כל תפיסה לגבי הסכסוך: כיבוש של עם אחר אינו בר-קיימא בטווח הארוך. מיותר לציין (או שמא לא?) את ההיבט המוסרי של הנושא. את המציאות היומיומית של חיים תחת שלטון צבאי תחת ריבון בדמות גנרל, על כל מה שכרוך בכך. או את ההשלכות של כיבוש על מבנה ואופי החברה הישראלית בגדה המערבית ובתוך גבולות הקו הירוק.

אבל הרי מוסר הוא רכיב זניח במדיניות לשיטתם של מנהלי ומצמצמי הסכסוך, לא כי אין לו חשיבות כי אם מכיוון שהוא מרחף בעולמות אוטופיים ומנותקים מהאלימות והחספוס של הארץ הזו. אלא שגם ברכיבים הקשוחים יותר הכיבוש איננו אפשרות טובה. רוב בכירי מערכת הביטחון בעבר ובהווה, באופן רציף לאורך שנים, טוענים שבהכרח השקט המדומה יסתיים בהתלקחות. העימות האלים הבא יתפרץ, זו רק שאלה של עיתוי. למעשה גם בעתות שקט – לפי נתוני צה"ל ושב"כ – מסוכלים מאות ניסיונות פיגוע מדי שנה. אמת, גם בקרב הפלסטינים הייאוש גובר. יותר ויותר צעירים, בעיקר, זונחים את רעיון שתי המדינות ומביעים עניין ברעיון של מדינה אחת. מטבע הדברים הם אינם רואים עצמם במדינה כזו כנטולי זכויות, אלא כשווי זכויות ליהודים בה. בשפה פשוטה יותר, השינוי בדעת הקהל הפלסטינית קשור בתרחישים מדיניים, ולא משקף ריכוך כלשהו ביחס לכיבוש.

חשוב לזכור נקודה נוספת. ישנה זחיחות מסוימת בהנחה שישראל שולטת במצב, ויכולה להכיל כל התפתחות בתנאי שתשמר את מצב הביניים, את הסטטוס-קוו. זו נשענת על ההיסטוריה, על שתי האינתיפאדות שהיו ומבצעים צבאיים עתיים. אלא שההיסטוריה לא חוזרת על עצמה. כיצד ניתן לדעת שההתפרצות האלימה הבאה – זו שתבוא לפי כמעט כל הערכה מקצועית – לא תשנה כליל את האיזונים הקיימים כיום? מי ערב לכך שעומות אליים מתמשך לא יגבה מחיר שישראל לא תהיה מוכנה לשלם, ושיגרע מהמצב הנוכחי? הדימיון הפוליטי הישראלי מכוון לעומות שהוא מכיר מהעבר. הוא מתקשה לדמיין מציאות טובה יותר, ויותר מכך הוא מתעלם מהסבירות של מציאות גרועה יותר.

אם הסטטוס קוו הוא הרבה פחות יציב ממה שאנחנו רוצים לקוות, הרי שניהול או צמצום הסכסוך הן גישות מסוכנות היות שהן מונעות מאיתנו את האפשרות למנוע התפרצות אלימה שעתידיה לבוא. כיבוש איננו ולא יכול להיות תכנית עבודה. סכסוך לא מנהלים או מצמצמים, סכסוך פועלים כדי לפתור. גם אם לא מיד, כיוון הפעולה הוא לעבר סיום של הסכסוך ולא המשכו.

מכאן אפשר לגזור את הלקויות בגישות המתחרות. לגבי ניהול הסכסוך, הרי שבסופו של דבר הוא אינו מעורר מנעד רגשות קיצוני מדי, מכיוון שלא מדובר במדיניות אקטיבית ו"סוד קסמה" הוא באדישות שהיא משליטה. יש שמסכימים איתה, יש שמתנגדים לה, אך קשה לחבוט מבחינה רעיונית ברעיון עמום וזהיר.

צמצום הסכסוך מעורר תגובות אחרות. היומרה של גודמן להביא בשורה חדשה, והצלחתו בכך – לפחות ברמה הפוליטית ובמידה מוגבלת גם הציבורית – מצליחה ליצור לה מתנגדים, בעיקר משמאל. בראיון שנערך

עם גודמן במוסף הארץ ב-1 בדצמבר 2021 הוא צוטט כאומר בנוגע לשאלת פינוי חאן אל-אחמר: "כל אחד מהצדדים רוצה שאני אצטרף אליו, אבל אני לא לוקח צד. אף פעם לא ניגשתי להבין את האירוע הזה, לחקור אותו ולגבש עמדה לגביו. דווקא משום שזו החצר האחורית שלי. בבית שלי אני צריך את השקט שלי בשביל לכתוב. אם אנשים מפרשים את זה כהתנערות מהחובה שלי כאיש רוח – הם צודקים. יש בזה ממד של עצלנות מוסרית".

האמירה הזו, כנדבך מעל הרקע של הגותו בדבר הסכסוך, קוממה עליו מבקרים משמאל. זה השתלב היטב עם ההאשמה של כל פרויקט צמצום הסכסוך כעצלנות מוסרית במקרה הטוב, וככלי אדנותי לשימור הכיבוש הישראלי במקרה הרע (ולראיה ההצבעות של חברי היוזמה על הצעדים שייטיבו עם האוכלוסייה הכבושה). משהו ברעיון הזה נגע בעצב חשוף בשמאל הישראלי, אין ספק בכך.

אני מודה שאינני מבין מדוע. מהתרשמותי השטחית מגודמן ומאנשי היוזמה, שמבוססת על טקסטים שפרסמו והופעות ציבוריות שלהם, מדובר במה שנהוג לכנות "אנשים טובים", במובן המופשט. נניח שכוונותיהם כנות וליבם

אם הסטטוס קוו הוא הרבה פחות יציב ממה שאנחנו רוצים לקוות, הרי שניהול או צמצום הסכסוך הן גישות מסוכנות היות שהן מונעות מאיתנו את האפשרות למנוע התפרצות אלימה שעתידיה לבוא. כיבוש איננו ולא יכול להיות תכנית עבודה.

נמצא במקום הנכון. הם באמת רוצים שלפלסטינים יהיה יותר טוב. הם באמת חשים שצריך לעשות משהו בשביל לשנות את המצב, כדי שהמציאות בישראל ובשטחים תשתפר. הם ראויים על כך לפרגון עקרוני.

הבעיה האמיתית היא ביומרה שלהם. אם היה מדובר בתכנית נקודתית, בצעדי מדיניות מוגבלים, לא הייתה סיבה להתרעם. אך לא זה הסיפור. תחת הכותרת של צמצום הסכסוך, הם משווקים נוסחת קסם שרוצה לעשות נפשות. כאמור, פה הסכנה - מהטעם הפשוט שהם לא מציעים דבר שבכוחו לשנות מציאות של סכסוך, אלא רק בהנצחתו. אם נניח בצד גישה פטרונית עם נגיעות קולוניאליסטיות שנקראת בין השורות וגם בתוכן בהתבטאויות של אנשי היוזמה, גם לגופו של עניין צעדים טקטיים להקלת חייהם של הפלסטינים הם דבר כמעט מתבקש, שקרה וקורה בחסות מדיניות ניהול הסכסוך של ישראל. אין בהם פוטנציאל לטיפול בבעיות העמוקות יותר.

מה שגודמן מציע משול לעצה לזוג נשוי על סף פרידה, שרצוי כי יתנהגו יפה יותר ובאדיבות אחד כלפי השני, על מנת להנעים את התהליך ולהימנע מריבים מסוכנים שיתירו טעם רע ויצלקו אותם. זה באמת יכול להנעים את התהליך הפרידה, אבל זה לא יכול למנוע את הפרידה ולא לפתור אף אחת מהבעיות המהותיות שבגינן החליטו הצדדים להיפרד מלכתחילה. אחת מבעיות היסוד בצמצום הסכסוך היא הסיפור על האיום הדמוגרפי והאיום הגיאוגרפי שמונעים מישראל לחתור להסדר בשלב הנוכחי, אלא שבכך נשללת אפשרות להסדר אי פעם. ולכן המדיניות לא נגזרת מאיזשהו אופק ראוי אלא רק מהסכנות שמזוהות כרגע.

צמצום הסכסוך הוא לא הרבה יותר מכותרת מיתוגית עם קוסמטיקה מצוינת שמאירה באור אחר את ניהול הסכסוך. כן, המנגינה ערבה יותר לאוזן ועושה שכל למי שחיפש הצדקות ונימוקים. לא מעבר. נכון שהמזרח תיכון השתנה, ישראל השתנתה וגם הפלסטינים. דבר אחד לא השתנה: חלוקת הארץ, בעייתית ככל שתהיה, עולה על שאר החלופות האחרות בכל פרמטר. האשליה שישראל תוכל לאורך זמן לשלוט על עם אחר ללא שיוע מצבה, מכל בחינה, שגויה ומסוכנת. מדינה פלסטינית לא תוקם מחר בבוקר, התנאים עוד לא בשלו בשני הצדדים. גישת צמצום הסכסוך איננה תחליף לכך. היא נחמדה, היא בלתי-מזיקה, היא שלב נעים בדרך ליעד. היעד הוא לא המשך הכיבוש, אלא סיומו. מי שמנסה למכור או לקנות חלומות אחרים, מסתכן בהתפכחות כואבת במיוחד.